

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav románských studií

Románské literatury

TEZE

Andrea Alon

Ďábel strážný: téma identity v mexickém románu na přelomu tisíciletí

*Devil Guardian: The Theme of Identity in Mexican Novel
on the break of the Millenium*

Školitel: doc. PhDr. Hedvika Vydrová

2012

OBSAH

Námět disertace	3
Struktura a nástroje práce	5
Závěry.....	9
Klíčová slova.....	14
Bibliografie.....	15

Námět disertace

Koncem minulého století se v Mexiku objevila skupina spisovatelů s názvem *Crack*, která se rozhodla veřejně a programově vystupovat ve jménu osvobození mexických autorů od povinnosti psát národní literaturu. Od dob mexické revoluce, tedy téměř po celé 20. století, se mexický román vyvíjel v úzkém spojení s otázkami národní historie a národní povahy, mexické identity a specifičnosti. Konec století byl v Mexiku provázen politickou proměnou i uvolněním uměleckým. Mexický spisovatel přelomu tisíciletí se cítí více než kdy předtím svobodný při výběru tematiky románu i místa zasazení jeho děje. Je ale odklon od Mexika v současné tvorbě jevem převažujícím? Odpověď je záporná. Mexická témata jsou naopak nadále přítomna u většiny autorů. A téma národní identity je stále živé, jak potvrzuje i román *Ďábel strážný* (Diablo Guardián) z roku 2003, jehož autorem je Xavier Velasco.

Xavier Velasco se narodil v roce 1964 v hlavním městě Mexiku. Vyrůstal a dodnes žije ve čtvrti San Ángel, kde nechává bydlet i Piga, postavu z románu *Ďábel strážný*, která je do jisté míry spisovatelovým alter egem. Původně zcela marginální spisovatel na sebe upozornil v roce 2003, když za svůj román *Ďábel strážný* nečekaně získal cenu španělského nakladatelství Alfaguara, které tehdy vůbec poprvé udělilo toto ocenění zcela neznámému autorovi. Než se stal Xavier Velasco veřejně známým autorem, působil především jako novinář, autor hudebních kritik a textař. V roce 2000 vydal soubor „nočních“ kronik s názvem *Úplněk na skalách. Kroniky o alkonautech a lykantropech* (Luna llena en las rocas. Crónicas de antronautas y licántropos). Po *Ďáblu strážném* vydal další knihu kronik s názvem *Hysterický materialismus. Skrblohnulé báchorky o chamtivosti & odplatě*. (El materialismo histórico. Fábulas cutrefactas de avidez & revancha, 2004) a romány *Co vidíš tu* (Este que ves, 2007) a *Můžu to všechno vysvětlit*

(Puedo explicarlo todo, 2010). Na jaře letošního roku vyšel zatím poslední Velaskův román *Věk trápení* (La edad de la punzada).

Velaskovou tvorbou prostupuje mimo jiné originálně zpracované téma hyperkonzumní společnosti, všudypřítomné moci peněz a konzumu. Zároveň jsou mu inspirací vlastní prožitky, jeho dílo má ne jeden autobiografický rys. Od dětství ho přitahuje mýtus vlkodlaka, je fascinován nocí, jež dává prostor opravdovému životu. Velaska lákají postavy, jejichž život začíná soumrakem a končí nad ránem. S tím souvisí i jeho literární zájem o marginální typy, mezi něž patří i prostitutky. Návrtným tématem v jeho díle je rovněž identita. Vše uvedené najdeme i v *Ďáblovi strážném*.

Tento román, jehož interpretace je předmětem naší disertace, je v určitém smyslu reprezentativním mexickým románem počátku jednadvacátého století, který překvapivě a s originalitou kombinuje tradici s novostí. Jde o román postavy, jehož protagonistkou je Violetta. Román je rozdělen do dvaceti sedmi kapitol. Je uveden prologem, ve kterém Violetta zvažuje, jak svou zpověď začít. V kapitolách se pak pravidelně střídá Violettina výpověď v ich-formě a příběh nenaplněného spisovatele Piga v subjektivizované er-formě. Dílo je vystavěno na principu dvoupásmové kompozice, přičemž Violettino pásmo je dominantní a do určité míry soběstačné. Kapitoly o Violettě jsou vlastně prepisem Violettiny ústní zpovědi, kterou sama nahrála na kazetu ve vzdáleném hotelu a následně poslala Pigovi.

Román nabízí mnoho interpretačních poloh, jak si v práci ukážeme, všechny se však nakonec protnou v jednom bodě, a tím je otázka hledání a utváření identity. Předložená disertace se tak soustřeďuje na téma identity, které je v románu nahlíženo na úrovni osobní i národní (mexické), zároveň je tu výrazně rozvinut i rozměr „globální“ identity hypermoderního jedince.

Struktura a nástroje práce

Disertační práce je rozdělena do šesti částí. První část **„Originalita zakořeněná v tradici“** je věnována třem obecněji pojatým vývojovým liniím mexického románu, a to protestu, ženě v roli protagonistky a městskému prostoru. Jde totiž o tři jevy, které výrazně pronikly do mexického románu v období přelomu padesátých a šedesátých let minulého století a významným způsobem se podílely na jeho proměně. *Ďábel strážný* na tuto tradici, jak si ukážeme, prokazatelně navazuje a s pozoruhodným umem ji inovuje. Spřízněnost spatřujeme především s mexickou adolescentní románovou tvorbou 60. let, kterou Margo Glantzová sporně nazvala *Onda* (Vlna). Připomínáme polemiku, která se rozvinula mezi touto literární kritičkou a spisovatelem José Agustínem, považovaného za hlavního představitele této literatury mladých o mladých. Opíráme se především o esej Margo Glantzové z roku 1970 *„Onda“ a „Escritura“, mladí od 20 do 33 let* (*Onda y escritura, jóvenes de 20 a 33*), ve kterém autorka rozdělila tehdejší mexickou románovou produkci do dvou základních směrů, jež označila jako *Onda* (Vlna) a *Escritura* (Psaní). José Agustín se k nesprávnému a zavádějícímu označení opakovaně vrací. V disertaci vycházíme především z tvrzení, která Agustín rozvíjí v knihách *Rock v kriminále* (*El rock de la cárcel*, 1984) a *Kontrakultura v Mexiku* (*La contracultura en México*, 1995) a z časopiseckých článků a rozhovorů. Cílem této části je ukázat, že literatura, které Glantzová očividně předvídala krátkou budoucnost, vnesla do mexické románové tvorby nové prvky, které se staly výchozími pro následující spisovatelské generace.

Ve druhé části **„Xavier Velasco“** je stručně představen autorův život a dílo.

Otázkou výstavby a kompozičních technik celého románu se zabýváme ve třetí části práce pojmenované „**Román *Ďábel strážný***“, kde též poukážeme na žánrovou a typologickou pluralitu románu. Samostatné kapitoly jsou věnovány využití principu cesty a motivu hranice jako stavebních prvků příběhu i hlavní postavy. Naše tvrzení opíráme především o poetiku literárního díla 20. století ...*na okraji chaosu... Poetika literárního díla 20. století* (2001) napsanou skupinou autorů v čele s Danielou Hodrovou a o *Román jako dialog* M. M. Bachtina (č. 1980). Naše výstupy dokazují způsob a míru propojení výstavby, žánru a typu románu s identitou jeho protagonistky. Dvoupásmová kompozice symbolicky vymezuje i obě hlavní postavy románu. Pig je v mnohém směru Violettiným kontrapunktem a kompozice románu tento vztah reflektuje. Román v sobě snoubí několik žánrů. Nápadná je především příbuznost s pikareskním románem, která je v souladu se společenským statutem Violetty. Jde o antihrdinku, marginální rebelku, která si své místo na okraji společnosti volí dobrovolně. Podstatou pikareskního románu je vedle antihrdinství motiv cesty, který je mimo jiné kompozičním principem Violettina pásma, zároveň odráží podstatu Violettiny identity – nezakotvenost, hledání sebe sama, touha po svobodě a dobrodružství, tápání. V cestě jsou navíc obsaženy prvky, které Violettin život určují, tj. přítomnost a náhoda. Violettina cesta se nejednou mění v útěk, což odpovídá její antihrdinské podstatě. S cestou pak souvisí i motiv hranice. Hranice podobně jako práh jsou esencí Violettiny identity. Román je tedy z pohledu Bachtinovy teorie primárně založen na dvou chronotopech: chronotopu cesty a prahu.

Těžištěm celé práce je pak část čtvrtá „**Téma identity v *Ďáblově strážném***“. Cílem této nejobsáhlejší části práce je odhalit různé vrstvy, z kterých se utváří Violettina identita, jež je výsledkem nejen jejího vymezování vůči druhým i sobě samé, ale i vlivu kulturních a společenských jevů. V jednotlivých kapitolách této části se tak věnujeme různým aspektům, které se společně podílí na definici Violettina „já“. Jsou jimi:

- rebelství a antihrdinství jako plody negace
- dvojí identita vzešlá z nově stvořené identity skrze volbu jména
 - mexičanství definované na základě ambivalentního vztahu ke Spojeným státům americkým a s tím souvisejícím komplexem méněcennosti
 - utváření identity na bázi projekce komiksové četby do svého žití a prožívání
 - splynutí s městem a odraz symboliky města ve vlastním „já“
 - hyperkonzumentství jako výraz a potvrzení svého „já“

Antihrdinství protagonistky nahlížíme v návaznosti na tradici pikareskního románu a na literaturu rebelského protestu 60. let (v Mexiku zmíněná *Onda*), ale i ve vztahu k postavení ženy v mexické literatuře a mexické společnosti vůbec. V otázce hledání a utváření vlastní identity skrze jméno opíráme naše závěry o některé postřehy Daniely Hodrové.

Pokud jde o národní, tedy mexický rozměr Violettiny identity, zde vycházíme především z myšlení mexického filozofa Samuela Ramose o mexické národní povaze a specifičnosti. Zamýšlíme se nad aktuálností Ramosových teorií vzhledem k Velaskovu románu, které konfrontujeme i s názory jiných současných autorů (Enrique Serna, Juan Villoro, Heriberto Yépez...). Tyto úvahy nás přivádějí k tématu severního souseda Mexika, ke Spojeným státům americkým, které hrají zásadní roli při formování Violettiny identity i v další oblasti.

Četba amerických komiksů a svět superhrdinů významně ovlivňují Violettinu vidění světa i sebe sama. Při zkoumání vlivu komiksové kultury na osobnostní utváření Violetty si připomeneme mimo jiné myšlenky Umberta Eka, Gillese Lipovetského a Milana Krumla.

V podkapitolách věnovaných městu a hyperkonzumentství, které chápeme jako výrazy „globální“ identity hlavní (anti)hrdinky, je nastavena polemica s tezemi, jež ve svých dílech rozvíjí současný francouzský filozof a sociolog Gilles Lipovetský.

Pátá část „**Mimeze versus fikce**“ má přinést odlišný způsob interpretace Velaskova románu. Jestliže v předchozí části byla nejednou uplatněna interpretace vycházející z mimeze, v této části je k analýze díla použita literární teorie fikčních světů. Vliv a aplikace této literární teorie se především v posledních dvou dekadách velmi rozšířily, a proto považujeme za vhodné podívat se na současný román „současnými očima“. V této části se navíc věnujeme vedle Velaskova románu i románu *Salón de belleza* (Salon krásy) z roku 1999 od mexického spisovatele Maria Bellatina, Velaskova souputníka. Bellatinův román považujeme za další reprezentativní románové dílo přelomu století, které po boku *Ďábla strážného* svědčí o „extrémním“ rozpětí současné mexické románové tvorby. Jestliže román *Ďábel strážný* může čtenáře snadno vést k mimetické interpretaci, celé Bellatinovo dílo je naopak vystavěno na jejím popírání. Na základě teorie fikčních světů, jak byla popsána Lubomírem Doleželem v díle *Heterocosmica. Fikce a možné světy* (č. 2003) a Ruth Ronenovou v práci *Možné světy v teorii literatury* (č. 2006), si ukážeme, že i tak na první pohled zcela odlišná díla, jakými jsou romány *Ďábel strážný* a *Salon krásy*, mají společné rysy. Z hlediska tématu identity, které je předmětem této disertace, však představují dva extrémy.

Naše předchozí bádání nás pak přivede k závěrečnému zamyšlení nad tím, jakým způsobem se román *Ďábel strážný* podílí na proměně mexického románu přelomu tisíciletí.

Závěry

Tato práce vznikla na základě četby primární a sekundární literatury, sborníkových příspěvků, odborných článků z časopisů i internetu, rozhovorů a účasti na veletrzích, festivalech, besedách a přednáškách za přítomnosti současných spisovatelů a kritiků. Tvorba spisovatelů v dnešní dynamické době pod vládou internetu je velmi pohotově reflektována. Psát o současné literatuře znamená pracovat, slovy Bachtina, s nezavršenou přítomností a synchronní povaha této disertace a látky, kterou se zabývá, představovala jedno z úskalí při jejím psaní. Neuplyne měsíc, aby se neobjevila nová studie či článek přinášející jiné náhledy, které otevírají další a další brány interpretace. Nekonečnost bádání je jistě rysem všeobecným, v případě studia současné literatury se ale může proměnit v návratnou a udolávající brzdicí překážku. Ve jménu řečeného je logické konstatovat, že tato práce by měla jinou podobu před rokem nebo dvěma a jinak by pravděpodobně vypadala za rok. Rozhodli jsme tedy v rámci předkládané práce ukončit v této fázi bádání v naději, že na ně někdo další zase naváže. Snažili jsme se, aby výsledky této práce nebyly jen poplatné současnosti, ale měly pokud možno i hodnotu trvalejšího rázu.

Původním cílem disertace bylo otevřít téma současného mexického románu, který je v českém prostředí málo známý. Mexická románová tvorba, jež následovala po tzv. boomu 60. a 70. let, se u nás objevuje jen ve střípcích, pomineme-li například snahu o určitou kontinuitu prezentace díla Carlose Fuentesese.

Od začátku se jevila jako hlavní úskalí této práce krátký časový odstup a nepřeberné množství autorů, románů a informací. Čas zřejmě do určité míry přehodnotí náhled této práce na dnešní tvorbu. Nicméně podstoupit podobné riziko je možné a opodstatněné. Informační technologie změnily svět, urychlily ho a zpřístupnily na straně jedné, z povrchně na straně druhé. Z hlediska literárního zkoumání se ukazuje, že mnohá kritická i vědecká díla se velmi rychle dostávají na

internetovou sít' a obratem interpretují ještě „teplé“ romány. Jako větší problém než malá časová distance se jeví ona nepřeborná kvantita, která dnešní život charakterizuje ve všech ohledech. Obtížnost spočívá v třídění informací a v jejich kvalitativním dělení. Nebýt zahlcen zbytečným informačním nánosem a dostat se k podstatě je dnes více než kdy předtím nezbytným umem.

Od původního záměru obsáhnout větší celek mexického současného románu jsme nakonec ustoupili. Důvodem nebyla pouze do jisté míry utopická a riskantní povaha tohoto úkolu, ale spíše stále více se rýsující možnost napsat studii o jediném románu. Na počátku zkoumání se podobný úkol jevil vzhledem k čerstvé povaze díla a velmi malému počtu sekundárních pramenů jako neuskutečnitelný, ale s lety, po která vznikala tato práce, se nakonec ukázalo, že věnovat disertaci jednomu románu, konkrétně *Ďáblovi strážnému*, je nejen možné, ale i žádoucí.

Už v průběhu práce jsme na jistém místě citovali výrok Carlose Fuentesese, který jsme si nakonec vzhledem k jeho úmrtí při dokončování této disertace dovolili zvolit i jako její motto: „Jen málo věcí definuje člověka tak dobře jako jeho příslušnost ke generaci.“ Těžištěm celé studie je analýza Violetty, hlavní postavy díla *Ďábel strážný*. Na ní totiž celý tento román stojí. Violetta je postavou generační, byť ve Velaskově svérázně parodickém, karikaturním zpracování. Při interpretaci románu jsme se tedy soustředili na téma identity. Rozborem jsme došli k závěru, že se dané téma ve Velaskově díle rozehrává ve třech rovinách, a to v osobní, národní a globální.

Ukázalo se, že na individuální úrovni se Violetta definuje především antihrdinstvím a negací. Negace má ale vedle rozměru osobního, jenž se rozvíjí především ve formě rebelského protestu vůči vlastní rodině, i výrazný aspekt národní.

Tato „mexická“ negace je založena na třech hlediscích, a to ve vztahu k vývojovým fázím historie země. Prvním je problematické přijetí původních indiánských kořenů („komplex Coatlicue“). Druhé vychází z neustálé ironizace mexické katolické výchovy, která je patrná i v samotném názvu románu a jeho celkovém nastavení jako zpovědi.

Třetí pak vyplývá z historicky zakódovaného zvyku Mexičana napodobovat neadekvátní modely. Třetí aspekt je tak založen na definici mexického komplexu méněcennosti, který, podle Samuela Ramose, je možné chápat jako národní psychologickou diagnózu. S tím pak souvisí Mexičanův ambivalentní vztah k severnímu sousedovi, Spojeným státům americkým.

Zde se dostáváme k třetímu rozměru (anti)hrdinčiny identity. I přes silný národní akcent je Violetta jedincem globalizovaným. Violetta sice opovrhuje svými rodiči, kteří zakomplexovaně vzhlíží k USA a snaží se žít jako Američané. Sama se však touží stát pravou Američankou. Na základě teorií Gillese Lipovetského o postmoderním a hypermoderním věku jsme ukázali „globalizovanou“ tvář Violetty, která se definuje především na úrovni hyperkonzumentství, tedy v intencích „konzumu pro konzum“ a „konzumu pro sebe“.

Při zkoumání tématu identity jsme nejednou volili postup zakládající se na mimetické konfrontaci románu a aktuálního světa. Vzhledem k období vzniku díla a jeho ději jsme nahlédli *Ďábla strážného* i časově odpovídající metodou, totiž teorií fikčních světů, jež nám umožnila vidět román z jiné perspektivy. Teorií fikčních světů jsme se dostali k dalšímu reprezentativnímu románu současné mexické výpravné prózy. *Salon krásy*, jehož autorem je Velaskův současník Mario Bellatin, působí v mnohém ohledu dojmem aplikace této teorie v praxi, což se ostatně týká celého Bellatinova díla. Na základě aplikace teorie fikčních světů jsme došli k závěru, že na první pohled diametrálně odlišná a zcela nepříbuzná díla skýtají ne jeden styčný bod. I tak ale na pomyslné úsečce představují opačné konce. Všeobjímající energická posedlost po hledání a utvrzování identity na pozadí zeměpisné konkrétnosti ve Velaskově románu kontrastuje s apatickým vyhasínáním identit bezejmenných postav v bezejmenném světě v díle Bellatinově, přičemž ovšem obojí vypravěčsky vychází z pozice „já“. Zjednodušeně řečeno, Velaskův a Bellatinův román explicitně reprezentují tolik diskutované dvojí směřování mexické výpravné prózy na přelomu tisíciletí: na straně jedné utvrzení v mexické národní tradici a její

„globální“ přesah ve Velaskově tvorbě, na druhé pak osobní literární osvobození, které je v případě Bellatina radikální.

Na závěr je možné vznést už naznačenou otázku, do jaké míry současná mexická literatura žije v dichotomii národního a globalizovaného. Ta je totiž v *Ďáblu strážném* vlastně setřena, neboť Velaskův román oba tyto na první pohled protikladné aspekty umně, originálně a humorně propojuje. Postava Violetty reflektuje jistou potřebu Mexičana i mexického spisovatele odpoutat se od své národní tradice. Podobně jako Violetta, která se touží stát pravou Američankou, i mexický spisovatel chce psát „světovou“ literaturu. Na sklonku 20. století je tato snaha v mexickém románu přímo programová; v roce 1996 přichází již v úvodu zmíněná skupina *Crack*, která už zvučným citoslovcem ve svém názvu chce dát najevo, že představuje zlom. Dává si za cíl nepsat o Mexiku a osvobodit mexického spisovatele od této omezující nepsané povinnosti. Většina románů počátku nového tisíciletí ale toto směřování nepotvrdí. Violetta se vrací do Mexika a sama sobě přiznává, že je lepší být newyorskou Mexičankou než mexickou Newyorčankou a že jí v žilách, ať chce nebo nechce, koluje krev aztécké bohyně Coatlicue. I mexický román se stále vrací k mexickým tématům, jež zpracovává s nebyvalou variabilitou. Téma mexičanství se tedy jeví stále velmi živé a *Ďábel strážný* ukazuje, jak odlišně může být dnes románově nahlíženo a zpracováno. Velaskovo komické, sžíravé, „rubové“ a demytizující uchopení v sobě navíc skrývá příznačné mexické navrstvení kulturních tradic. Violetta je ironickou karikaturou hypermoderní poameričtělé katolické Coatlicue. Snaha postihnout a definovat mexickou národní specifičnost již zažila své vrcholné období a na konci tisíciletí se může zdát vyhaslá. *Ďábel strážný* Xaviera Velaska potvrzuje, že jedním z možných a nosných románových přístupů k tématu identity (včetně té národní) je na počátku 21. století komika a její různé polohy. Xavieru Velaskovi se v *Ďáblu strážném* podařilo vytvořit jedinečný obraz globalizovaného mexického Narcise, když propojil odkaz tradičního hledání národní identity s vlivem do sebe

zahleděné adolescentní literatury *Onky* v příběhu hypermoderní ženy na přelomu tisíciletí.

Klíčová slova

současný mexický román - identita – antihrdinka - *Onda* - mexičanství – Spojené státy americké - komplex méněcennosti – Coatlicue – komiks a superhrdinové – New York – město - cesta – hranice - hyperkonzumentství – globalizace - Narcis - mimeze - fikční světy

Bibliografie

A/ PRIMÁRNÍ LITERATURA

Interpretovaná díla

BELLATIN, Mario. *Salón de belleza*. Barcelona: Tusquets Editores, 2000.

VELASCO, Xavier. *Diablo Guardián*. Madrid: Punto de lectura, 2004.

Další mexická díla

AGUSTÍN, José. *De perfil*. México, D.F.: Joaquín Mortiz, 2004.

AGUSTÍN, José. *El rock de la cárcel*. México: Editorial Planeta, 2005.

AGUSTÍN, José. *La tumba*. México, D.F.: Planeta, 2004.

ARREOLA, Juan José. *Bájení*. Přeložil: Eduard Hodoušek. Praha: Odeon, 1974.

BELLATIN, Mario. *Obra reunida*. México: Alfaguara, 2005.

BELLATIN, Mario. *Lecciones para una liebre muerta*. Madrid: Anagrama, 2005.

CRUZ, Juana Inés de la. *Naděje do zlata tkaná*. Přeložili: Ivan Slavík a Josef Forbelský. Praha: Vyšehrad, 1988.

CRUZ, Juana Inés de la. *Poesía Lírica*. Madrid: Cátedra, 2003.

FUENTES, Carlos. *Diana aneb osamělá lovkyně*. Přeložila Martina Hulešová. Praha: Rybka, 2001.

FUENTES, Carlos. *La región más transparente*. Madrid: Cátedra, 1999.

FUENTES, Carlos. *Smrt Artemia Cruze*. Přeložila: Hana Posseltová. Praha: Mladá fronta, 1966.

FUENTES, Carlos. *Starý gringo*. Přeložil: Vladimír Medek. Praha: Garamond, 2005.

GARCÍA SALDAÑA, Parménides. *El rey criollo*. México D.F.: Editorial Planeta Mexicana, 1999.

MASTRETTA, Ángeles. *Arráncame la vida*. Barcelona: Seix Barral, 1996.

MONSIVÁIS, Carlos. *Obřady chaosu*. Přeložila: Markéta Riebová. Praha: Mladá fronta, 2006.

- PACHECO, José Emilio. *Las batallas en el desierto*. México: Era, 2008.
- PONIATOWSKA. *Hasta no verte, Jesús mío*. México: Era, 1969.
- PONIATOWSKA, Elena. *Lilus Kikus*. Buenos Aires: Editorial Sudamericana, 1999.
- PONIATOWSKA, Elena. *Ztrěštěná sedma*. Přeložila Anna Tkáčová. Praha: One Woman Press, 2004.
- SAINZ, Gustavo. *Gazapo*. México, D.F.: Joaquín Mortiz, 1976.
- SERNA, Enrique. *Señorita México*. México: Planeta, 2000.
- VELASCO, Xavier. *Este que ves*. México: Alfaguara, 2007.
- VELASCO, Xavier. *El materialismo histérico. Fábulas cutrefactas de avidez & revancha*. México: Alfaguara, 2005.
- VELASCO, Xavier. *Luna llena en las rocas. Crónicas de antronautas y licántropos*. México: Alfaguara, 2006.
- VILLORO, Juan. *Los culpables*. Barcelona: Anagrama, 2007.

Ostatní

- DOSTOJEVSKIJ, Fjodor Michajlovič. *Běsi*. Přeložili Taťjana Hašková a Jaroslav Hulák. Praha, Academia, 2000.
- GRAY, Dorian. *Obraz Doriana Graye*. Přeložil: Jiří Zdeněk Novák. Frýdek-Místek: Alpress, 2005.
- KEROUAC, Jack. *Maloměsto, velkoměsto*. Přeložila: Simona Mazáčová. Praha: Volvox Globator, 2002.
- LOWRY, Malcolm. *Pod sopkou*. Praha: Odeon, 1980.
- RADIGUET, Raymond. *Ďábel v těle. Ples u hraběte d'Orgel*. Přeložila Tamara Sýkorová. Praha: Tichá Byzanc, 1995.
- SCHULZ, Charles M. *Láska podle Snoopyho*. Přeložil a uspořádal: Petr Onufer. Praha: Plus, 2010.
- SCHULZ, Charles M. *Můj ty smutku!* Přeložil a uspořádal: Petr Onufer. Praha: Plus, 2011.
- SCHULZ, Charles M. *Svět podle Snoopyho*. Přeložil a uspořádal: Petr Onufer. Praha: Cooboo, 2010.
- SCHULZ, Charles M. *Snoopy po škole*. Přeložil a uspořádal: Petr Onufer. Praha: Plus, 2012.
- VIAN, Boris. *L'Écume des jours*. Paris: Pauvert, 1997.

B/ SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

Knížní publikace

- AGUSTÍN, José. *La contracultura en México. La historia y el significado de los rebeldes sin causa, los jipitecas, los punks y las bandas*. México, D.F.: Grijalbo Mondadori, 2001.
- BACHTIN, Michail Michajlovič. *Román jako dialog*. Přeložila: Daniela Hodrová. Praha: Odeon, 1980.
- BĚLIČ, Oldřich - FORBELSKÝ, Josef. *Dějiny španělské literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.
- BOSCH, Lolita. *Hecho en México. Antología de literatura mexicana*. Barcelona: Mondadori, 2007.
- DOLEŽEL, Lubomír. *Heterocosmica. Fikce a možné světy*. Praha: Karolinum, 2003.
- DOMÍNGUEZ MICHAEL, Christopher. *Diccionario crítico de la literatura mexicana. (1955-2005)* México, D.F.: Fondo de Cultura Económica, 2007.
- Druhý břeh západu. Výbor iberoamerických esejů*. Uspořádala a úvod napsala Anna Housková. Praha: Mladá fronta, 2004.
- ECO, Umberto. *Skeptikové a těšitelé*. Přeložil Zdeněk Frýbort. Praha: Argo, 2006.
- GONZÁLEZ, María R. *Imagen de la prostituta en la novela mexicana contemporánea*. Madrid: Pliegos, D.L., 1996.
- GONZÁLEZ BOIXO, José Carlos. *Tendencias de la narrativa mexicana actual*. Madrid: Iberoamericana; Frankfurt am Main: Vervuert, 2009.
- GROENSTEEN, Thierry. *Stavba komiksu*. Přeložila Barbora Antonová. Brno: Host, 2005.
- FOSTER, David William. *Mexican Literature. A history*. Austin: University of Texas Press, 1996.
- HODROVÁ, Daniela a kolektiv. *...na okraji chaosu... Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001.
- HOUSKOVÁ, Anna. *Imaginace Hispánské Ameriky. (Hispanoamerická kulturní identita v esejích a románech)*. Praha: Torst, 1998.
- HRABÁK, Josef. *K morfologii současné prózy*. Brno: Blok, 1969.

- CHÁVEZ, Ricardo – ESTIVILL, Alejandro – HERRASTI, Vicente et alii. *Crack. Instrucciones de uso*. Barcelona: Mondadori, 2005.
- JAMEK, Václav. *O prašivém houfci*. Praha: Torst, 2001.
- KRUMML, Milan. *Comics: stručné dějiny*. Praha: Comics centrum, 2007.
- KŘÍŽOVÁ, Markéta. *Aztékové. Půvab a krutost indiánské civilizace*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2005.
- LIPOVETSKY, Gilles. *Éra prázdnoty. Úvahy o současném individualismu*. Přeložila Helena Beguivinová. Praha: Prostor, 2008.
- LIPOVETSKY, Gilles. *Paradoxní štěstí. Esej o hyperkonzumní společnosti*. Přeložil Martin Pokorný. Praha: Prostor, 2007.
- LIPOVETSKY, Gilles. *Říše pomíjivosti*. Přeložil Martin Pokorný. Praha: Prostor, 2002.
- LIPOVETSKY, Gilles. *Věčný přepych*. Přeložila Klára Němcová. Praha: Prostor, 2005.
- LIPOVETSKY, Gilles - CHARLES, Sébastien. *Les temps hypermodernes*. Paris: Grasset, 2004.
- OPATRŇY, Josef. *Mexiko*. Praha: Libri, 2003.
- PALAVERSICH, Diana. „Prólogo.“ In Bellatin, Mario. *Obra reunida*. México: Alfaguara, 2005, s. 11-23.
- PERETZ, Pauline. *New York: histoire et promenades. Anthologie & dictionnaire*. Paris: Robert Laffont, 2009.
- RAMOS, Samuel. *El perfil del hombre y la cultura en México*. México: UNAM, 1963.
- RONENOVÁ, Ruth. *Možné světy v teorii literatury*. Brno: Host, 2006.
- SHAW, Donald L. *Nueva narrativa hispanoamericana. Boom. Posboom. Posmodernismo*. Madrid: Cátedra, 1999.
- VALDÉS, María Elena de. *The Shattered Mirror. Representations of Women in Mexican Literature*. Austin: University of Texas Press, 1998.

Diplomové a disertační práce

- MONTER ESPINOSA, Sara Mónica. *Violetta, un personaje de la postmodernidad en Diablo guardián de Xavier Velasco. Un acercamiento a las nociones del narcisismo y vacío de Gilles Lipovetsky*. México, D.F.: Universidad Autónoma Metropolitana Unidad Iztapalapa, 2006. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://148.206.53.231/UAMI13583.pdf>>.

RIEBOVÁ, Markéta. *Básník a kronikář. Reflexe hispanoamerické skutečnosti v prozaických textech Octavia Paze a Carlose Monsiváise*. Praha: FF UK, disertační práce, 2011.

ŠMÍDOVÁ, Kateřina. *Jazyk mexické mládeže z hlediska slovní zásoby*. Praha: FF UK, diplomová práce, 2006.

ZÚÑIGA PAVLOV, Jorge. *La narrativa global latinoamericana entre los dos milenios*. Praha: FF UK, diplomová práce, 2008.

Články ze sborníků, časopisů a novin

AGUSTÍN, José. „La Onda que nunca existió.“ *Revista de crítica literaria latinoamericana*. 2004, XXX, no. 59, s. 9-17.

ALON, Andrea. „Mexický román na přelomu tisíciletí.“ In *Mexiko 200 let nezávislosti*. Ed. Hingarová, Květinová, Eichlová. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010, s. 303-319.

ÁLVAREZ, Natalia. „La narrativa mexicana escrita por mujeres desde 1968 a la actualidad.“ In González Boixo, José Carlos. *Tendencias de la narrativa mexicana actual*. Madrid: Iberoamericana; Frankfurt am Main: Vervuert, 2009, s. 89-122.

ASSOULINE, Pierre. „La nouvelle garde, état des troupes.“ *Magazine littéraire*, mars 2009, no. 484, s. 56.

BOSCH, Lolita. „Mario Bellatin. Tumbado en la cama y mirando el techo.“ *Quimera. Revista de literatura*. Julio-agosto 2007, no. 284/5.

DÍAZ ÁLVAREZ, Enrique. „En busca del diablo perdido: Xavier Velasco.“ *¡Siempre!*, 31.8.2003.

FOŘT, Bohumil. „Fikční světy a pražská škola.“ In *Svět literatury*, č. 36. Praha: Univerzita Karlova, 2007, s. 84-95.

FUENTES, Carlos: „Cinq romanciers que je voudrais faire connaître.“ *Le Monde, Le Monde Des Livres*, 13.03.2009, s.2.

GUICHARD, Thierry. „Le Mexique en quête d’une nouvelle voie.“ *Le Matricule des Anges*. Décembre 2001 – février 2002, no. 376, s. 36-39.

„Las mejores novelas mexicanas de los últimos 30 años.“ *Nexos*, abril 2007, s. 23-27.

„Literatura y frontera: De México a Estados Unidos.“ Coordinado por Núria Vilanova. *Quimera*. Junio 2005, č. 258, s. 11-54.

REGALADO LÓPEZ, Tomás. „Del boom al crack: anotaciones críticas sobre la narrativa hispanoamericana del nuevo milenio.“ In González Boixo, José Carlos. *Tendencias de la narrativa mexicana actual*. Madrid: Iberoamericana; Frankfurt am Main: Vervuert, 2009, s. 143-168.

STRAKOVÁ, Zita. „Půlstoletí mexického rocku (1950-2000).“ In *Mexiko 200 let nezávislosti*. Ed. Hingarová, Květinová, Eichlová. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010, s. 445-461.

Internetové zdroje

Argüelles, Juan Domingo - Agustín, José. „Adiós a la onda.“ *La Jornada Semanal*, no. 513, 2.1.2005. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.jornada.unam.mx/2005/01/02/sem-domingo.html>.

Alon, Andrea. „Fikční svět Maria Bellatina – současná mexická próza.“ *Člověk*, FF UK, 15.6.2008. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://clovek.ff.cuni.cz/view.php?cisloclanku=2008061507>.

Alon Andrea. „Paříž poctila mexické spisovatele – panorama současné mexické literatury.“ *iLiteratura.cz*, 19.4.2009. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/24217/pariz-poctila-mexicke-spisovatele-panorama-soucasne-mexicke-literatury>.

Ángeles, Rosa Carmen: „Una De Parménides García Saldaña.“ [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://pastoverde08.wordpress.com/una-de-parmenides-garcia-saldana/>>.

Bajo, Ricardo. „Velasco: Todos llevamos un diablo guardián.“ [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://rivanpsi.mx.tripod.com/SrPatadeCabra/id19.html>>.

Caballero, Jorge. „«Para escribir *La edad de la punzada* puse a chambear a mis demonios»: Xavier Velasco.“ *La Jornada*, 24 de julio de 2012, [online]. [cit. 2012-08-20]. Dostupné z: <<http://www.jornada.unam.mx/2012/07/24/espectaculos/a10n1esp>>.

Cabello, Gabriel. „Una estética para el vacío: *Diablo Guardián* o la necesidad de la ficción.“ [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.lehman.cuny.edu/ciberletras/v11/cabello.html>>.

Cabral, Nicolás. „Obra reunida, de Mario Bellatin.“ *Letras Libres*, junio 2006. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://letraslibres.com/revista/libros/obra-reunida-de-mario-bellatin>>.

Castillejos, Silvia. „José Agustín. Los intelectuales ante el poder.“ *El Buscón. Revista de Teoría y Política*. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.fractal.com.mx/BU2Castillejos.html>>.

Corkovic, Laura Miroslava. „La Diosa Coatlicue y la mujer indígena.“ México: *Revista México Indígena*, n.5, 4.3.2010. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.cdi.gob.mx/index.php?option=com_content&task=view&id=856&Itemid=1>.

Cortés Koloffon, Adriana. „*Diablo Guardián*: novela de fronteras: Xavier Velasco.“ *¡Siempre!* 2003. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://209.85.129.132/search?q=cache:llhoHzXjYMIJ:www.articlearchives.com/160849->

1.html+adriana+cortes.+Diablo+guardias+Siempre&cd=1&hl=es&ct=clnk
>.

Friera, Silvina. „Mi país tiene sobredosis de mexicanidad.“ *Página/12*, Buenos Aires, 7.5.2008. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.pagina12.com.ar/diario/suplementos/espectaculos/2-9987-2008-05-07.html>>.

Fuguet, Alberto. „La frontera digital.“ *El País*, 25.2.2003. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.elpais.com/articulo/cultura/frontera/digital/elpepicul/20030225elpepicul_3/Tes>.

Glantz, Margo. „Onda y escritura: jóvenes de 20 a 33 años.“ Alicante: Biblioteca virtual Miguel de Cervantes, 2006, p. 13. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.cervantesvirtual.com/obra/onda-y-escritura-jovenes-de-20-a-33--0/>>.

Jareš, Michal. „«Jen» další výběr z Peanuts.“ *Komiksárium*, 10.5.2010. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.komiksarium.cz/?p=4086>>.

Lehnen, Leila. „Entre ángeles y demonios: La fragmentación de la subjetividad contemporánea en *Diablo guardián* de Xavier Velasco.“ *Letras Hispanas, Revista de Literatura y Cultura*, Volume 3, Issue 2, Fall 2006. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.modlang.txstate.edu/letrashispanas/previousvolumes/vol3-2/contentParagraph/0/content_files/file10/Diablo.pdf>.

„Las mejores 100 novelas de la lengua española de los últimos 25 años.“ *Semana*, 24.3.2007. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.semana.com/cultura/mejores-100-novelas-lengua-espanola-ultimos-25-anos/101793-3.aspx>

Lemus, Rafael. „Balas de salva. Notas sobre el narco y la narrativa mexicana.“ *Letras Libres*, septiembre 2005. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.letraslibres.com/revista/convivio/balas-de-salva>>.

Macías Rodríguez, Claudia. „*El Diablo Guardián* y la tradición picaresca.“ University of Guadalajara: Sincronía, Spring 2008. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://sincronia.cucsh.udg.mx/maciasspring08.htm>>.

Madrid Moctezuma, Paola. „Una aproximación a la ficción narrativa de escritoras mexicanas contemporáneas: de los ecos del pasado a las voces del presente.“ In *Anales de literatura española*, Universidad de Alicante, 2003, no. 16, s. 13. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://publicaciones.ua.es/filespubli/pdf/02125889RD19099533.pdf>>.

Mastretta, Mónica. „Xavier Velasco: Yo soy Violetta.“ [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.monicastretta.com/2007/11/06/xavier-velasco-yo-soy-violetta/>>.

Novosad, Lukáš. „Snoopy, Vol II.“ *Knihožrout*, 25.3.2011. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.knihozrout.cz/articles/2011/3/recenze-laska-podle-snoopyho.html>>.

Parra, Eduardo Antonio. „Norte, narcotráfico y literatura.“ *Letras Libres*, octubre de 2005. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://letraslibres.com/revista/convivio/norte-narcotrafico-y-literatura>>.

Serna, Enrique. „La Coatlicue de Saks.“ *Letras Libres*, julio de 2003. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://letraslibres.com/revista/letrillas/la-coatlicue-de-saks>>.

„Superman“ *Wikipedia, The Free Encyklopedia*. [online]. [cit. 2012-08-20]. Dostupné z: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Superman>>.

„Xavier Velasco“ *Wikipedia. La enciclopedia libre*. [online]. [cit. 2012-08-20]. Dostupné z: <http://es.wikipedia.org/wiki/Xavier_Velasco>

„Xavier Velasco: Su nuevo libro, su nueva culpa.“ *Vanguardia*, 13.10.2010. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.vanguardia.com.mx/xaviervelascosunuevolibrosunuevaculpa-567875.html>>.

Yépez, Heriberto. „Psicohistoria mexicana. Tijuana psicoanalizada.“ *Milenio, Laberinto*, Ciudad de México, 13.1.2007. [online]. [cit. 2012-02-28].

Dostupné z:

http://heriberto-yepcz.blogspot.com/2007_01_01_archive.html.

Yépez, Heriberto: „Prolegómenos a toda tijuanoología del peor-venir.“ *Letras Libres*, noviembre 2005.[online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z:

<http://www.letraslibres.com/revista/convivio/prolegomenos-toda-tijuanoologia-del-peor-venir>.

Yubero, Florián. „La diosa azteca Coatlicue, «la Mayor, la de la falda de las serpientes».“ *Blog de wordpress.com*, 10.9.2010. [online]. [cit. 2012-02-

28]. Dostupné z: <http://lanaveva.wordpress.com/2010/09/10/la-diosa-azteca-coatlicue-%e2%80%9cla-mayor-la-de-la-falda-de-las-serpientes%e2%80%9d/>.